

Дуо билан эл кўқарар **3**

ТАЛАБА-КЕЛИН МАСЪУЛИЯТИ **4**

Тарози посангиси **6**

Меҳмон улугми, ёки мезбон? **8**

ХОТИРА УЛУҒДИР, ҚАДР АБАДИЙ

Шоберди бобо Менглиев Нишон туманидаги Гулистон маҳалла фуқаролар йиғинида умргузаронлик қилади. 2010 йилда Президентимиз фармонида биноан “Шухрат” медали билан тақдирланган. Бугунги кунда юз ёшдан ошган қашқадарёлик кексалар орасида ёши энг улуг инсонлардан бири сифатида эътироф этилмоқда.

— Шундай дориломон, тинч, тўкинчилик замонида бизга ўхшаган нуруний отахон ва онахонларни эъзозлаб, ҳурмат-иззатимизни жойига қўяётган Юртбошимизга минг раҳмат! Ҳар йили 9 май арафасида болаларим, невараларим билан Қарши шаҳрини айланиб келаман. Бўлаётган ўзгариш, ободончиликларни кўриб кўзларим қувнайди. Кейин Хотира майдонини зиёрат қилиб, кейин шундай ёруғ кунларгача етиб келолмаган ёру биродарларимни йўқлайман...

Шоберди ота шу сўзларни айтаётиб бир лаҳза жим қолди. Бобосининг кипригида илинган кўз ёшларини невараси Ўғилой секингина артиб қўяди, яна ўтмишдаги ҳикояларидан сўзлаб беришга ундайди.

Шавкат СУЛТОНОВ,
“Оила ва жамият” муҳбири.

Эҳтиром

ОДАМЗОТНИНГ БУЮК БОЙЛИГИ

Кўпинча бу дунёнинг ўткинчи ҳою-ҳавас, зебу зийнат, мақтов-ёлғонларига берилиб, кўзимиз ўнгида, юрагимиз тўрида оқиб ётган улкан дарёни унутиб қўямиз. Унинг номи ХОТИРАдир.

Инсон зоти пайдо бўлибдики, унга Яратган томонидан инъом этилган неъматлар ичиде у энг азиз ва муқаррамдир. Тўғри, уни биз қўл билан ушлолмаймиз, кўз билан кўролмаймиз. Лекин бу туйғунинг куч-қудратини ҳеч қандай компьютер ёки ускуна ҳам ўлчаб, баҳолаб беролмайди. Негаки, у одамзотни суяб турадиган, ўтмиш ва келажакни боғлайдиган мустаҳкам кўприк — ХОТИРАдир!

Истиқлол шарофати туфайли озод ва обод Ватанимизда шахсан Юртбошимиз ташаббуси ва раҳнамолигида Хотирага рамзий маънода ҳайкал қўйилди десак, муболага бўлмайди. Мамлакатимизнинг бош майдони бўлмиш — Мустақиллик майдони йилнинг тўрт фаслида ҳам меҳмон мезбонлар билан гавжум. Айниқса, баҳорнинг сўнги ойида бу манзилда ўзгача руҳ, манзара ҳукмрон бўлади: юртимизнинг турли гушаларида умргузаронлик қилаётган, яқин ўтмишнинг жонли шоҳидлари саналган отахон онахонлар суюкли неварачевараларини етаклаб зиёратга отланади. “Хотира китоби”да номлари зарҳал ҳарфларда битилган ёру биродарлари, қадрдон жигарғўшаларини эслаб, кўзлари ёшга тўлади. Халқимизнинг тенгсиз меҳроқибати, бағрикенглиги тимсоли бўлган ОНА ҳайкали пойизга гуллар қўйишади.

Муазам пойтахтимизга дунёнинг қатор давлатларидан таширф буюраётган сайёҳлар ҳам бу майдонга қадам босганларида бир лаҳза сукутга чўмиб, ўтганлар руҳи олдида таъзим бажо келтирадилар. Улар, табиийки, тинчлик ва осойишталик, барқарорлик ва ҳамжиҳатлик, тўкинчилик ва бунёдкорлик маконига айланган Ўзбекистонимизнинг ҳар бир ҳудудида инсон хотираси ва қадр-қимматини эъзозлаш йўлида амалга оширилган бу каби хайрли ишларга таҳсинлар айтишади.

Энг ибратли жиҳати, фақат 9 май — Хотира ва қадрлаш кунидеги эмас, балки йилнинг исталган пайтида юртимизнинг ҳар бир бурчагида ўтган авлод-аждодларимиз руҳини шод қилиш, уларнинг савобли анъаналарини давом эттириш ва ҳаёт бўлган дуоғўй кексаларни эъзозлаб, ҳурмат-иззатини жой-жойига қўйиш борасида ибратли тадбирлар амалга оширилади. Бу эса келажакимиз ворислари бўлган ёш авлод тарбиясида катта аҳамиятга эгадир.

Хотира абадий, қадр эса эзгулик, яхшиликка йўғрилган ибратли амалдир. Шундай экан, ҳар кун, ҳар лаҳза жаннатмонанд юртимизда Тинчлик аталмиш улуг бойлиқнинг қадрига етиб, фарзандларимиз юрагида ҳам буюк хотирага мустаҳкам пойдевор қўйлик! Ана шундагина “Тарихий хотирасиз келажак йўқ!” деган ҳикматли башорат чин маънода ўз ҳаётини исботини топади.

Норқобил ЖАЛИЛ

«МАТБУОТ ТАРҚАТУВЧИ»
АКЦИЯДОРЛИК КОМПАНИЯСИ
барча юртдошларимизни
ХОТИРА ВА ҚАДРЛАШ КУНИ
билан самимий табриклайди!

Роҳатой Мақсудова Тошкент шаҳар Ҳамза туманидаги Усмон Носир маҳалласида яшайди.

Узоқ йиллар иқтисод йўналишидаги соҳаларда меҳнат қилиб нафақага чиққан. Асли касби кибernetик бўлган бу аёлни таниган. Билганлар оила пилмининг билминдонли, дейдилар.

Опа билан гурунгимиз одатдагидек, яна оила мавзусида бўлади.

— Сиз ўзига яраша машаққати бор соҳада ишлагансиз. Рақамлар, ҳисоблашлар... Оила ҳам баландпаст, оғир-енгиллари билан ўзига хос бир корхона. Нафақага чиқиб, оёқ узатиб, дам оладиган пайтингизда нима сабабдан оила ҳаётига қизиқиб қолдингиз?

— Ҳаммамиз ҳам аввало ўзимиз туғилиб ўсган гўшада оқ-қорани таниймиз. Жамиятга ҳам ана шу миттигина даришадан қараймиз. Хонадон тинч, ҳалол меҳнат орқасидан фаровон яшайдиган одамлар учун оила — қувонч, паноҳ.

Мен ҳам турмуш ўртоғим (у киши ҳайдовчиликдан нафақага чиққанлар, умри йўлларда ўтган) Собиржон Мақсудов билан Шаҳнозаҳон, Гулнозаҳон исмли қизларимиз, Дилмуроджон исмли ўғилни ўстирдик. Улар ҳам касб-корли, ўйли-жойли бўлишди. Ҳаммаси ўзларидан тинган. 10 нафар неварамиз билан ўйимиз ҳам, кўнглимиз ҳам обод.

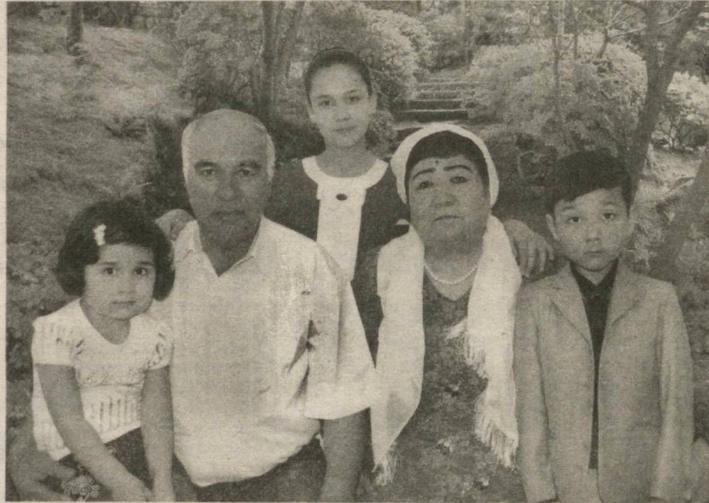
Ўзи бахту саодат шодлигини кўрган одам бошқаларга ҳам бахт истайди.

Мен иш билан, болалар билан бўлиб, ҳар доим ҳам авваллари китоб ўқишга имкониятни бўлавермаган. Нафақага чиққач Аҳмад Югнакий, Юсуф Хос Ҳожиб, Алишер Навоийдан бошлаб Тоҳир Маликкача мутлоа қила бошладим. Дунёвий адабиёт билан бирга Имом Бухорий ҳадисларидан, Абу Ҳомид Газзалининг руҳоний асарларига ҳам ўқиб, ўргандим. Ишонсангиз, маънавий хазина ичига киргандек бўлдим. Абдулла Авлоний, Фитратнинг тарбия, оила муҳити ҳақидаги фикрлари дурдона бўлиб туюлди. Қарангки, бу борада шунча бой меросимиз бўлса-ю, уларни ўрганмаслик, ўргатмаслик нодонликдай туюлди. Шунинг учун имкон топибди дегунча хикматлар, ривоятлар ҳикоятлар, ҳадисларни шарҳлаб беришга одатландим.

— Сизни кўпроқ қайноналар, оналар йўқлашар экан. Келинимга, қизимга икки оғиз яхши гапингиздан айтинг, деб илтимос қилишаркан.

Қизларимизда қандай маслаҳатларга эҳтиёж сезасиз?

— Албатта, бугун оила — Президентимиз, давлатимиз эътиборида. Қизларни оилага тарбиялаш учун махсус Дастурлар ишлаб турибди. Жойлардаги хотин-қизлар кўмиталари фаоллари, маслаҳатчилар шу савоб ишларнинг бошида. Мен ҳам шу жамиятнинг зиёли бир

аъзоси сифатида оила мустаҳкамлига ўз ҳиссамни қўшсам, дейман.

Қизларимиз — ўқимшли, кўпчилиги ҳаётда ўрнини топишга ҳаракат қилапти. Бу — яхши. Лекин баъзи хонадонларда миллийлигимиз, қадриятларимиздан бироз узилиш борлиги рост. Андиша андақкина сусайганда назаримда. Қизболанинг олтин тахти оилада. Ўз уйида бахтли бўлган қизгина жамиятда ўрнини топади. Шунинг учун қизларга кўпроқ менталитетимизга хос бўлган сирлилик, ҳалималик ҳақида гапираман. Қизболанинг тилидан, кийимидан парда кетса, кўзга хунук кўринади. Жўн бўлиб қолади. Унга ёмон кўзнинг тушиши, ёмон сўзинг айтилишига йўл очилади. Бу эса қизболани қадрсизлантиради. Қадри кетган қизбо-

ла — оҳори тўкилган мато. Бундай холга тушишдан уларни асраш керак.

— **Роҳатой опа, бир қарасангиз, ён-атрофимизда бахтли оилалар жудаям кўпга ўхшайди. Лекин улар орасида тақдир тақозоси туфайли, ёки турли хил сабаблар билан ажралишганлари ҳам кам эмас. Энг ачинарли жиҳати, яқинда ўқиб**

қолдим, кейинги йилларда ажримлар сони ошиб бораётган экан...

— Ақлли келинларнинг онаси оқила бўлади. Оналар қизларига сабр-қаноатни ўргатишлари керак. Бизнинг раҳматли дадамыз Йўлдошбой ота Иккинчи жаҳон уруши қатнашчиси бўлган. Жанггоҳларда қон кечган. Очлик, ўлим билан юзма-юз бўлган. Шунинг учун доим онамиз Саодатхон ая билан биз беш нафар опа-уқани сабр-қаноатга ўргатган. Борган жойларингда бўлар-бўлмасга кўнглисизлик чиқарманлар. Одამнинг эғнида бир сидра кийимли, дастурхонда еб-ичари бўлса, қаноат қилиши керак, дердилар.

Бугун, ҳудоба шукур, тўқчилик. Лекин баъзи келинчақлар "Бу хонадонга келиб кўкармадим, бирим икки бўлмади", деб

нолийди. Бу — бир сабаб. Баъзи қайноналар, афсуски, эшитиб қоламиз, уйимга келин эмас, хизматкор олдим, деб ўйлайди. Келиннинг узукун ишда бўлгани, бошқоронлиги ёки эмизлик ёш она экани ундайларга барибир. Арслондай ўғлимни туғиб, тарбиялаб топшириб қўйдим. Қилсин хизматимни, дейдиганлари ҳам учрайди. Бемехрлик, тушунмаслик келинчақни уйдан бездиради.

Яна бир сабаб, йигитларимизда оила қуришга, ота бўлишга тайёргарлик, масъулиятнинг йўқлиги. Қўлида касб-хунари йўқ, аёлнинг елкасида юк... Мен оилавий ажралишлар замирида кўпроқ шу сабабларни кўрпман.

— **Сиз кўпроқ панд-насихат қилар экансиз. Шу сабабларни юзага чиқарган одамларнинг оила, ҳаёт ҳақидаги тушунчалари ҳам ўзига яраша бўлади. Демокриманки, жон куйдириб айтганларингиз самарасини ҳис этасизми?**

— Аввало мен виждоним буюрган ишни қиламан. Ҳаққа ҳақсиз, ноҳаққисиз, десам ўзимни энгил ҳис этман. Қолаверса, бизнинг халқимиз азалдан панд-насихатга мойил. Гап авваллида тилга олганим улуғлар дидактик асарларни беҳизга ёзишмаган. Телевизор, электр йўқ замонларда ҳам сандал атрофида ўтириб китобхонлик, дostonхонлик қилишган-ку! Демокриманки, чин дилдан айтилган яхши гап шамолга учмайди. "Мендан ўтибди, ойижон, уйингизга бахтли бўламан, деб келганман", деб уэр сўраган келинларни кўрдим. "Боламага тенглаб олганман, боламсизда, мен койисам, яхши бўлсин, деб койидим", деган қайноналарга рўбарў бўлдим. Ёки, "Опажон, кўча уй бўлмас экан, кўнглихушлик гуноҳга етаклар экан", деган йигитларгаям дуч келдим. Демокриманки, бир оила бутланса, эрхотинлар муроасага келиб яраша, фарзандлар ота-онаси бағрига қайтса, менинг кўнглим тоғдай ўсади.

— **Энг кўп тақдорлайдиган сўзингизни «Оила ва жамият» мухлислагига ҳам айтсангиз...**

— Вақт йўқ, деманг, ази оналар. Гап-гаштакларга, «айтди-деди»ларга кетадиган бекорчи дамларни қизганинг. Бу ҳаётда энг муҳими — оилангиз, қизингиз, ўғлингиз. Олтиндан қиммат вақтингизни яқинларингизга меҳр қилиб тутинг, шунда бу оилага ҳеч қачон ёмонлик, нохушлик соя сола олмайди.

Қутлибека РАҲИМБОЕВА
суҳбатлашди.

АҲИЛЛИК, ТОТУВЛИК МЕЗОНИ

Жорий йилнинг Президентимиз томонидан «Мустаҳкам оила йили» деб аталishi мукаддас даргоҳ саналган оила, ундаги соғлом муҳит ва тарбияга жиддий муносабатда бўлишдек масъулиятли вазифаларни олдимизга қўйди.

Оила, унинг мустаҳкамлиги ҳақида сўз борар экан, Юртбошимизнинг ушбу сўзлари беихтиёр ёдимизга тушади: «Мендан энг катта бойлик нима деб сўрашса, билимми, ақлли, одобли, эртанги кунини ўйлайдиган фарзанд ота-онанинг энг катта бойлиги, деб айтган бўлар эдим. Бундай бойликка эга бўлганларни жамоа бой-бадавлат ота-она, бой-бадавлат оила деб тан олади. Бундай оила ҳеч қачон хор бўлмайди». Нақадар хикматли ва ибрат олса арзийдиган сўзлар бу.

Шунинг учун ҳам бу йил мамлакатимизда инсон ҳуқуқларини муҳофаза қилиш масаласига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Кафолатланган ҳуқуқларни жамиятдагина эмас, балки оилада ҳам мустаҳкамлаш учун асослар шакллантириляпти. Оила муҳити ўсиб келаётган ёш авлодини тарбияловчи, шахс сифатида шакллантирувчи мукаддас маскан ҳисоблангани боис бу тизимга давлат даражасида эътибор қаратиляпти. Бу муҳим жараёндан ҳеч ким ўзини четга олмаслиги шарт.

Эслайлик, мустақиллигимизнинг илк йилларидаёқ жамиятда хотин-қизлар фаоллигини оширишга алоҳида аҳамият қаратилди. Дарҳақиқат, аёллар қалб кўрлари билан нафақат оилаларимизни, балки кўнглиларини ҳам чарогон этувчи фидойилардир. Демак, уларга бўлган бу каби эътибор оила мустаҳкамлигининг асосидир. Бунинг учун аввало, аёлнинг ўзи тарбияли, ўқимшли, маънавиятли бўлмоғи кераклигини даврнинг ўзи кўрсатиб турибди. Оила мукаддаслиги мезони ҳам она меҳри, хонадон бекасининг оқилиги, садокати билан ўлчанади. Ҳудайликдан шаклландиган инсон табиати, феъл-атвори, дунёқароши ҳам она суги, тарбияси билан бола онгига сингиши неча бор исботланган ҳақиқат.

Бу каби ҳаётий мезонлар моҳиятини ва аҳамиятини инобатга олган ҳолда айтиш мумкинки, жамиятнинг асосий бўғини саналган оилани асраб-авайлаш ҳар бир фуқаронинг бурчидир. Қолаверса, у инсоний фазилатлар, соғлом фикр, соғлом муҳит, эзгу ният-режаларга таянади. Мана шу муштараклик асосида мустаҳкам оила шаклланади.

О.ЧУБОЕВА,
НамДУ катта ўқитувчиси, адвокат.
Д.ГАЙБАЕВ,
НамДУ 4-босқич талабаси.

Мамлакатимизда аҳолининг юксак даражада турмуш кечирishi ва саломатлигини таъминлаш, шунингдек, табиий экотизимларни муҳофаза қилиш, атроф-муҳитни талаблар даражасида сақлаш, табиий ресурслардан

Жараён

ларни такомиллаштириш ва қабул қилиш ҳамда уларнинг ижросини назорат этиш ишларини амалга ошириш ваколатлари билан бирга катта масъулият ҳам юклайди.

Парламентнинг янги таркиби шакллантирилганидан сўнг ўтган давр мобайнида экоҳарақат депутатлари томонидан Ўзбекистон Республикасининг "Экологик назорат тўғрисида"ги, "Ўсимлик дунёсини муҳофаза қилиш, ундан фойдаланиш ва тақдор этиштириш тўғрисида"ги янги қонун лойиҳаларини ишлаб чиқиш, "Ҳайвонот дунёсини муҳофаза қилиш ва ундан фойдаланиш тўғрисида"ги қонунга тегишли ўзгариш ва қўшимчалар киритиш борасида илчил фаолият амалга оширилмоқда. Шунингдек, Ўзбекистон Республикасининг "Табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш тўғрисида"ги, "Қайта тикланувчан энергия манбалари тўғрисида"ги янги қонунлари лойиҳаларини, "Чикиндилар тўғрисида", "Давлат санитария назорати тўғрисида"ги қонунларига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш ҳақида"ги қонун лойиҳаларини ишлаб чиқиш борасида ишлар олиб борилмади.

Маҳмуд ИЛҲОМОВ,
доцент.
Сардор РАҲИМОВ,
Тошкент молия институту талабаси.

ЭКОТИЗИМ ТАКОМИЛЛАШМОҚДА

оқилона фойдаланиш борасида салмоқли ишлар қилинмоқда. Юртимизда бу соҳага оид қонунчилик соҳаси босқичма-босқич янги-янгиланиб, такомиллашиб бормоқда ва бу борада мажмуавий қонуний-ҳуқуқий база яратилди. Ҳозиргача қарийб 30 га яқин қонун ва 300 дан ортик норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилинди, табиий ресурслардан оқилона фойдаланиши, экологик ҳафсизлигини таъминлаш борасида ҳамда фуқароларнинг мақбул атроф-муҳитга бўлган ҳуқуқини кафолатлайдиган халқаро конвенциялар, шартнома ва битимлар имзоланди.

Жаҳон парламентаризми тарихида илк бор Ўзбекистон экологик ҳаракати 15 та депутатлик ўрнининг квота орқали берилиши ҳамда Олий Мажлис Қонунчилик палатасида Экологик ҳаракатдан сайланган депутатлик гуруҳининг шакллантирилиши, уларга юксак минбардан туриб экологик масалаларни ҳал қилиш, мажкур соҳага оид қонун-

Зеро, оила — жамият асоси. Улар жисман, маънан солом, мустаҳкам, бардавом экан, жамият ҳам тўқис ва яшовчандир. Кучли давлатдан кучли фуқаролик жамияти сари дадил одимланаётган бир пайтда унинг пойдевори ҳисобланмиш оилаларнинг пишиқ-пухта, баркамол, авлодлар шажарасининг чинакам олтин халқаси бўлиши ҳақида қайғуриш шу юртнинг онгли фуқаросиман, деган ҳар бир маънавий уйғоқ одам учун ҳам фарз, ҳам қарадир. Лекин афсуски, орамизда ўз оиласи, фарзандлари тақдирига бепасанд, бефарқ муносабатда бўлаётган кимсалар ҳам учра-яптики, уларнинг қилмишлари, йўл қўйган хатолари бошқалар учун сабоқ бўлиши керак. Яхши, ҳаётий мисоллардан бирини келтирайлик.

...Максудни 20 ёшида уйлантиришди. Ёлғиз ўғлим тезроқ ўзидан кўпайсин, ували-жували бўлсин, дейишди ота-онаси. Оллоҳнинг ҳам қарами кенг эмасми, бирин-кетин икки ўғил туғилди. Аммо иккинчи фарзандининг чилласи чиқмасиданоқ ота бўлмишнинг кўнгли ўзга ёрни тусаб қолди. Ёмон хабар тез тарқалади деганларидек, узунқулоқ гаплар келинга ҳам етиб келди. Ўз уйдан гап чиққан хонадон соҳибаси турли хил баҳоналарни рўқач қилиб, ўғлини эмас, келинни ёмонотликка чиқарди. Қайнота эса бепасандлик билан "Ҳа энди, келинпосиш, йигитчилик, қаерга борарди, от айланма қозигини топади. Менинг ўзим эркакчасига гаплашиб кўяман", деди.

Йўқ, аллақачон хиёнат кўчасига кириб бўлган эрга ҳеч кимнинг гапи ўтмади. Ичкаридаги миш-миш, деди-дедилар "болалаб" кетди ва қудаларнинг қулониға етди. Гап-сўз кўтайиб, можаро бошланди. Маҳалла-қўй аралашди. Лекин отанининг эрқаси бўлмиш куёв шаҳарчадаги сувоқоёқ хонимчаси билан ҳамманинг устидан кулгандек, қўчада эмин-эркин юрaverди. Қизининг бахти куйганига иқрор бўлган ота-она кўч-кўронини ортиб, икки неварасини етаклаб қайтди...

Хўш, рўй берган ушбу нохуш воқеада кимни айблашимиз? Эндикина мустақил ҳаётга қадам қўйган ёшларини ёки катталарини? Менимча, неки хатолик ўтган бўлса аввало катталар сабабчи! Нега дейсизми?

ОИЛА... унинг зиммасига азал-азалдан Яратганнинг иродаси билан Инсон аталмиш онгли мавжудотни дунёга келтириш, ҳаётий эҳтиёжларини қондириш — едириш, кийдириш, замонага муносиб тарзда тарбиялашдек улкан вазифалар юкланганки, шу боисдан ҳам бу маскани муқаддас даргоҳ, деб эъозлайдилар. Шу ўринда Президентимизнинг «Оила ҳаётининг абадийлигини, авлодларнинг давомийлигини таъминлайдиган, муқаддас урф-одатларимизни сақлайдиган, шу билан бирга, келажак насллар қандай инсон бўлиб етишишига беvosита таъсир кўрсатадиган тарбия ўчоғи эканини тан олишимиз керак», деган пурмаъно фикрларини яна бир қарра эслатиб ўтишни мақбул билдик.

Мулоҳаза, мунозара, тақлиф

ФАРЗАНДИНГИЗ ТУРМУШГА ТАЙЁРМИ?

Уларнинг биринчи йўл қўйган хатоси — анчайин ўзига тинч бу оила устунлари ўғил ҳали оиланинг нақадар муқаддаслиги ёки фарзанд Яратганнинг улугъ неъматли эканлигини англаб-англамасдан, қолаверса, оиланинг моддий-маънавий асосларини тушуниб улгурмай шоша-пиша уйлантириб қўйишганида. Иккинчиси эса боласининг чакки қадам қўйганини кўра-била туриб, буни «йигитчилик»ка йўйишганидадир. Ахир бу харом-хариж «йигитчилик»нинг касри бир кун эмас, бир кун уриши ҳақида ҳам бир ўйлаб қўришлари керакмиди?! Янада аянчлироқ бўлмиш учинчи хато, бу ота-онанинг кўра-била туриб, эркатой ўғлини эмас, аксинча, муштипаргина келиннинг ўзини айблашга шошилганлари эмасми? Норасида гўдак, чорасиз қолган аёл тақдирига бу қадар бепасанд му-

носабатда бўлиш фақатгина келажакни кўра билмайдиган калтабинларгагина хосдир. Ахир биз ҳуқуқий давлатда, оила унинг ҳифзу химосида бўлган жамиятда яшаёмиз-ку! Бежиз тарбия тақани тўғрилайди, дейишларини донолар. Бундай кимсаларни кўриб-кўрмасликка, билиб-билмасликка олишдек ярамас одатдан воз кечиш вақти аллақачон етди.

...16 ёшида шаръий никоҳ билан чимилдиққа кирган қизни кўз олдингизга келтиринг. Ҳали очилмаган гунча, она қўйнидан чиқиб-чиқмаган, вояга етиб улгурмаган ўсмир. Ҳали унга онаси, жамоатчиликнинг оила илмидан берадиган сабоқлари бисёр эди-ку! Аммо «Жуда муносиб жойдан совчи келиб қолгани»га учган она бир илож қилиб отани ҳам кўндирди: «Ҳали кўрасиз, бой-бадавлат одамлар экан, куёв ҳам ёшли-

ги учун полдираб турибди. Қизимиз жуда бахтли бўлади» дейди казо-казолар билан қудалашини кўз ўнгига келтириб. Бу воқеанинг интиҳоси, афсуски, хайрли тугамагани рост. Дўстандан бўлганим, душманданми, қизи тушмағурининг чимилдиқдаги биринчи гапи жуда калтис чиқибди. Эртаси кўпчиликнинг олдида ёш куёв поччасидан «Олам сизга биринчи нима деб савол берган? Ануви қиз «Онангизни дейсизми, меними?» деб сўради-да. Қандай жавоб беришни билолмадим» дебди. Уша пайтдаги ахволни тасаввур қилиш қийин эмас. Шу кунгич келиннинг ота-онаси, амма-холалари, маҳалла-қўй, ушбу никоҳга бош қўшганларнинг барчаси жам бўлган. Жуда катта тортишувлардан сўнг куёвнинг ота-онаси талаби билан келиннинг кўч-кўрони машинага юкланибди. Қиз улғайтирган ота-онанинг тиз чўкиб ёлворилари зоетди. Демак, ўз хатоларининг аччиқ ёғига ҳар икки томон ҳам қовурилиб қолаверди. Қанча-қанча оворагарчиликлар, чиқимлар... эл-юрт ичра хижолатчилик ҳаммасидан ҳам ўтиб тушди.

Ушбу қиссадан ҳисса шуки, ҳали ҳар икки ёш ҳам оила қуришга нафақат қонунан, балки жисман, маънан, руҳан тайёр эмасди. Ўз орзу-ҳаваси қулига айланган ота-оналар, қудалар бир-бирларининг сийловлари, келину куёвга қилинадиган қатор-қатор сеп-сидиргалар, тақинчоқлар, бисотлар ҳақида ўйладилару, лекин ҳаёт-мамат масаласи каби жиддий ва қалтис бўлган "Хўш, умид билан авайлаб ўстирган фарзандларимиз оила қуришга

тайёрми ўзи?!» деган ҳақли саволнинг жавоби ҳақида мушоҳада юритишмайди.

Улар оила қўргони шунчаки бойлик, сийму зар билан эмас, аввало, жисман, руҳан тайёрлик, эр-хотин, қариндош-уруғлар, бўлғуси фарзандлар олдидаги масъулиятни англаш, мустаҳкам меҳр-муҳаббат, ўзаро ишонч асосига қурилиши лозимлигини англаб етганларида, афсуски, вақт кеч бўлганди.

Бир оилани биламан: маҳалла-қўйда тотувлик, бағрикенглик, саранжом-саршталлик бобида кўпчиликка ибрат эди, десам муболаға бўлмайди. Шу уйга анча йиллар аввал келин тушди. Мактабни зўрга битирган, ҳеч қаерда ишламаган келиннинг пала-партишлиги, рўзгор юмушларига нўноқлиги панд берди. У на кир ювиш, на тузукроқ овқат пиширишни биларди. Қайнона бояқиш куйиб қолди. Қайнота сабр билан билмаганини ўргатишга ундади. Йўқ, ўзгармади, аксинча, бетгачопар бўлди, секин-секин эр бечора ҳам шундай ҳаётга кўниқди. Шу алфозда бир боласи икки, икки боласи учта бўлди. Олий маълумотли турмуш ўртоғи ичкиликка берилиб кетди. Келинни тўғри йўлга соллолмаган қайнона бечора инсултуга чалиниб, оламдан ўтиб кетди. Ҳозир шу келиннинг ўзи... қайнона! Келинлари ҳам ундан қолишмайди. Энг ёмони, энди унинг кўраётган кунига қайнона ачинади. Уйда кунора жанжал-тўполон, қўни-қўшни бевор, қариндош-уруғлар қадам босмайди.

Шунча гапдан муддао не? Мақсад шуки, оилани-оила, эрзи-эр қиладиган хотин, демишлар. Агар турмуш қураётган қиз мустақил ҳаётга пухта тайёргарлик кўрмас, Оила аталмиш илм сабогини яхши ўзлаштирмас экан, у тушган хонадоннинг қосаси оқариши қийин. Демак, ўғилдир-қиздир, уларни тезроқ узатиш, уйлаш, бисот йиғиш, дабдабали тўй қилиш ҳақида қайғуришдан кўра, энг аввало! уларга яхши тарбия бериб, ўқитиб, бирор касб-хунар эгаллаши, муомала маданиятини эгаллаши ҳақида чуқурроқ бош қотирган ота-онанинг боши ҳеч қачон эгилмайди.

Ҳадичахон КАРИМОВА.

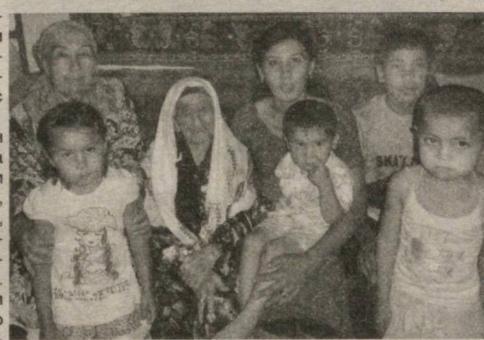
Юз билан юзлашганлар ДУО БИЛАН ЭЛ КЎКАРАР

Ҳабиба ая Юсупова бу йил 102 бахорни қарши олди. Онахон Ўрта Чирчиқ туманининг Бешбой маҳалласида истиқомат қилади. У кишини йўқлаб хонадонига борар бўлсангиз, бир ҳолатдан ҳайрон қолишингиз табиий. Кўча юзидан остона ҳатлаб ҳовлига кирганингиз заҳоти, еттига дарвозага дуч келасиз. Уларнинг ҳар бирида алоҳида-алоҳида оилалар яшагини ичкарига кириб бораверсангиз билиб оласиз. Гап шундаки, пирү бадавлат онахоннинг хонадонига бугун 47 жон истиқомат қилади. Аянинг ёлғиз қизи Назира опа ҳам бугун кекалик гаштини сурмоқда. Улар турмуш ўртоғи Раҳматилла ака билан 46 йилдан буён тинч-тотув яшаб, етти ўғил, икки қизни тарбиялаб вояга етказишди. Бир-биридан ширин тўқиз набира Ҳабиба аянинг кучоғини тўлдирди, десак муболаға бўлмайди. Назира опа Ҳабиба ая билан бамаслаҳат барча ўғилларини отасидан қолган кенг ҳовлидан ер ажратиб, уйли-жойли қилди. Ушбу хонадон аҳли туғилган кун ё бирор байрам баҳонасида йиғилиб қолиш-

са, кўрмаган-билмаганлар бу ерда тўй бўлаяпти деб ўйлайди. Чунки бундай тадбирларни ўтказиш учун ҳовлида махсус жой ҳам тайёрланган.

102 ёш... Бир асрдан ортиқроқ муддат ичида халқимиз не-не кунларни бошидан кечирмади, дейсиз. Дунёни таниб, ўзлигини англаб бошлабдики, онахон турли машаққатларга гувоҳ бўлди. Кўрган-кечирганлари ҳақида дард ва армонлар чизган саноксиз ажинлар «сўзлайди»:

— Бизнинг авлод инсоният тотиши мумкин бўлган барча қийинчиликларни бошдан кечирди. Очарчилик, уруш, талотум даврлар...Э, болам, қўйинг, эсламайин, кўзларим ёшга тўлади. Ундан кўра яхши-яхши воқеаларни айтиб берайин сизга. Турмуш ўртоғим Худойберди ака билан 65 йил бирга яшадик. У

киши бундан 20 йил муқаддам, 90 ёшларида оламдан ўтдилар. Энди мустақил бўлган йиллари роса дуо қилиб ўтирарди. "Кампир, қара-я, қандай бахтлимиз, юртимизнинг озод, эркин бўлгани кўрдик. Энди насиб этса, бизлар етмаган орзуларга болаларим, неварачевараларим етади", деб хурсанд бўлиб гапирарди раҳматлик.

У киши уруш кўрган одам бўлгани учунми, нихоятда сабр-тоқатли, иродали эди. Тақдирни қарангки, қирғинбаротлардан омон қайтиб келганидан кейин Оллоҳим бизларга Назира қизимни ато этди. Иккимиз биргаликда пиллачилик соҳасида қирқ йил ишладик. У даврларда уловлар камёб эди. Кечалари тут баргини чолиб, бошимиз, елкамизда кўтариб келаверган эканмиз. Кўну-тун ишлаб, пиллани 22 кун деганда етиштириб берадик...

Бутун умрини пиллачиликка бахшида этган онахонни шу соҳанинг чинакам устаси дейиш мумкин. Шу боис бўлса керак, Назира опанинг айтишича, ҳар йили ипак курти уругини тарқатиш арафасида пилла мутахассислари келиб, онахондан дуо олиб кетишаркан.

— Маҳалламизнинг ўзига яраша одатлари бор. Келин олиб, қиз узатувчилар, набира қўриб, ният қилиб элга тўй берганлар ҳам келиб фотиҳа олишади. Онаминг ҳаётини ёшларга ибрат қилиб кўрсатишади, — дейди Назира опа фахрланиб.

Нигора ЎРОЛОВА,
"Оила ва жамият" мухбири.
Тошкент вилояти

КАТТАЛАР

Биз бердик ҳар қачон катталарга йўл,
Ёши улунники уйланинг тўри.
Катталар узатди олдин бизга қўл,
Оёқда тик қўймай келтирдик сўри.

Гурушда тингладик уларни жимжит,
Иззатни келтириб сузиб турдик чой.
Кирмади димоққа ҳасад деган ҳид
Уларга бўлганда: болни, юмшоқ жой.

Уларнинг ҳурматин айладик бажо,
Бизлардан олдинда юрдилар бешак.
Ўзларни нуруний ўтмиш деб аммо
Бизларни доимо билди келажак.

Катталар олдинда юрдилар дадил,
Ортидан эргашди келажати — биз.
Олдинга ўтишга ҳеч қўймади йўл,
Кексалик уларни кучди шубҳасиз.

Биз ўтмиш йўймадик ҳеч бирин сира,
Йўлбошчи айладик келажак каби.
Қушларни бизларга этган бокира
Жангларда уларнинг жанговар сафи.

...Мақтабни энди тамомла-
ган йилим эди. Отанинг тав-
сияси билан ҳозирги Низомий
номидаги Тошкент давлат пе-
дагогика университетининг
бошланғич таълим факультети-
га қабул қилдим. Тақдир
экан, шу йили туман ва вилоят-
да ўз касбининг фидойиси, мо-
хир иқтисодчи сифатида танил-
ган отам — Алибой Сарибоев
46 ёшида, ҳеч қутилмаганда
оламдан ўтди. Онам Марзия
опа олий тоифали ҳамшира
эди. Бир ўзи саккиз фарзанд-
ни уйли-жойли қилиш мақсади-
да бор кучини аямади. Мен ҳам
қараб турмадим. Қўлимдан кел-
ганича кўмаклашдим.

ОТАМ ДУОСИНИ ОЛГАНМАН

Оллоҳ қўлла-
са инсон ниятига
э р и ш а в е р а р
экан. Бугун бар-
чамиз олий маъ-
лумотли, ўзимиз
эгаллаган соҳа-
нинг билимдони
бўлиб вояга ет-
дик. Ота-онам
яхши инсонлар
бўлган эканки,
бугун бизни ким
учратса фалон-
чининг боласимисан, баракал-
ла, умрингдан барака топгин,

ота-онаси яхши инсонлар эди,
деб дуо қилади. Ана шунда кўз

ёшларимни яширолмайман.

Яхшиямки, отанинг тав-
сияси билан тарбиячилик кас-
бини танлаган эканман. Ҳозир-
ги кунда туманимиздаги 10-
мактабгача таълим муассаса-
сида тарбиячи бўлиб ишлап-
ман. Эрта тонгда ишга отланар-
канман, кичкинтойларни кўриб
губорим кетади. Уларга терму-
либ, хаёлан болага айланаман.
Шунда гойибона бўлса-да, раҳ-
матли отам билан суҳбатлаша-
ман: "Отажон, меҳрибоним, мен
сиздан бир умр миннатдорман.
Бу кунларни кўрсангиз эди..."

Гулчеҳра МАМАТКУЛОВА,
Оққўрғон тумани.

Хотира улуг, қадр абадийдир.
Эзгулик ва гўзаллик замирида эса
ҳамиша инсон тақдири, савобли
амаллар устувор бўлади.
9 май — Хотира ва қадрлаш
куну муносабати билан

“НУРОНИЙ” ЖАМФАРМАСИНИНГ
ҚАРШИ ТУМАН БЎЛИМИ ЖАМОАСИ

барча юртдошларимизга меҳр-оқибат ва хайрли фазилатлар
йўлдош бўлишини тилайди!

УМРЛАР
БЎЛАДИКИ...

Бобоназар Ражабов 1951 йилда Қарши ту-
манидаги Қовчин қишлоғида туғилиб вояга
етди. Андижон пахтачилик институтини муваф-
фақиятли тугаллагач, Қарши чўлида ўз фаоли-
ятини дастлаб шогирдликдан бошлади. Устоз-
лари Павел Пак, Рустам Очиловлар ёрдамида
эгаллаган касби сирларини ўрганди.

— Ўшанда 70-йиллар ўрталари эди. Энди-
гина ишга келган пайтим Бобоназар аканинг
доно маслаҳатларига қўлоқ солганман, — дея
хотирлайди Таллимаржон "Сувоқава" корхона-
си бошлиғи Муҳиддин Пакиров. — У киши на-
фақат менга, балки бошқаларга ҳам чин маъ-
нода устозлик қилган.

Ҳаётнинг мезони шундай. Инсон ўз умри
давомида изидан яхши ном, хайрли ишларни
қолдиришга ҳаракат қилади. Шу маънода Бо-
боназар Ражабов қисқа умр кўрган бўлса-да,
унинг тириклик маҳали амалга оширган эзгу
ишлари эслашга, эъзозлашга аризуликдир.

Уша йиллари Қарши чўли энди ўзлаштирила
бошланган кезлар. Амударё сувини 132 метр
баландликка кўтариб берувчи улкан насос стан-
цияларини бенуқсон ишлатиш "Қарши магист-
раль каналидан фойдаланиш" бошқармаси жа-
моасидан катта масъулият талаб қиларди. Бо-
боназар Ражабов ҳам раҳбар, ҳам ташкилотчи
сифатида ана шундай оғир вазифани шараф
билан бажара олди. У камтарлиги билан эл на-
зарига тушди. Таллимаржон шахрида турли раҳ-
барлик ишларида хизмат қилган йиллари ҳам
тиним билмади. Энг қувончлиси, у ўзининг фи-
дойи меҳнати самарасидан завқланиб яшади.

— Дадамни чўлга йўлланма билан ишга юбо-
ришганида мен жуда ёш эдим, — эслайди
тўнғич ўғли Озоджон. — Болалигимиз шу ша-
ҳарчада ўтган. Бугунги кунда укаларим Азиз-
жон, Лазизжон билан биргаликда падари буз-
рукворимиз бошлаган савобли ишларни давом
эттираямиз.

Етти нафар фарзандни ҳеч кимдан кам қил-
май улғайтирган Умида ая қизлари Дилшода, Ди-
лафрузларни ҳам отаси сингари меҳнатсевар,
ширинсўз қилиб тарбиялагани кўпларга ибрат
бўлади. Бугун бу табаррук инсонни Ҳаким Ами-
нов, Кўпайсин Жабборов, Абдураззоқ Худойбер-
диев, Ражабдурди Аннаев, Хўжам Дўстмуродов,
Қамариддин Муҳаммедов сингари сафдошлари
ҳам чуқур ҳурмат билан хотирлашади.

Шавкат СУЛТОНОВ,
"Оила ва жамият" муҳбири.

ЛУФАТ — тилимида

"тилдаги сўз ва иборалар
маъноларининг изоҳла-
ри"ни англатадиган "лу-
фат" сўзининг асл маъно-
си жуда қизиқ. "Ўзбек ти-
лининг этимологик луфа-
ти"да изоҳланишича, "лу-
фат" сўзининг туб илдизи
"кўп гапирди" деган маъ-
нони англатган сўздан
ҳосил бўлган экан.

Изоҳли луфат. Ўзбекча-
инглизча луфат. Имло лу-
фати.

ЁМБИ — тилимизда ях-
лит қўйма олтин ёки қумуш
"ёмби" сўзи билан ифода-
ланади. Бу сўз қадимги
хитой манбаларида "юань
бао" шаклида келиб, "бой-
лик тўплашнинг бошлани-
ши" деган маънони анг-
латган.

Ўшанда олтиннинг
дастлабки ёмбилари
қуйила бошланган эди.

Газетадан

КОМЕТА — тилимизга
юнон тилидан кириб кел-
ган бу сўз аслида "узун
пахмоқ сочли" деган маъ-
нони англатган. Бу сўз ти-
лимизда "думли юлдуз"
деган ибора билан ҳам
ифодаланади. Унинг "узун
пахмоқ сочли" деб атали-
шига эҳтимол узун нурли
чизиқ кўринишида бўлган-
лиги сабаб бўлгандир.

Ҳар замон-ҳар за-
монда Ер яқинидан
ноёб кометалар ўтиб
қолади.

Журналдан

ҚАЛЛИҚ — тилимида
унаштирилган қиз бўлажак
куёвга нисбатан "қаллиқ"
сўзи билан ифодаланади.
Хўш, бу сўзнинг туб маъ-
носи қандай маънони анг-
латган? "Ўзбек тилининг
этимологик луфати"да
изоҳланишича, бу сўз
қадимда "қалинлик" шак-
лида бўлган ва "қалин бе-
риб унаштирилган қиз"
мазмунини билдирган.

Мурод қаллиғи билан
тўй кунини маслаҳатла-
шиб олмоқчи эди.

Газетадан

Эшқобил ШУКУР
тайёрлади.

**Махбуба МИРАХМЕДОВА,
оилашунос:**

— Ота-онанинг бағрида ўсиб, тахсил олаётган қиз хотиржам ўқишга бориб, дарсларни тинглайди. Унда устозлари берган топшириқларни бажариш, китоб ўқиш ва изланиш учун вақт ҳамда имкониёт етарлича бўлади. Агарда уй юмушларига улгуролмай қолса, онаси уни тўғри тушунади. Энди тасаввур қилинг, ўқиётган келиннинг қайнона-қайнотаси, турмуш ўртоғи унинг ўқиши учун шароит яратиш, алоҳида хона, адабиётлар билан таъминлаб қўйган бўлса-ку нур устига нур, лекин акси бўлса-чи? Бунда аввало талаба-келинчакнинг ҳаловати йўқолади. Чунки энди у келин, рафиқа, (ҳомиладор бўлса) она ва албатта талаба сифатида тўртга бўлинади. Дарс пайтида хаёли эрталаб улгуролмай қолган юмушларида, ҳомиладор бўлса туғилмак фарзандида бўлади. Уйда келинлик вазифасини бажарётган пайтида фикри эртанги оралиқ ёки якуний назоратда, қайсидир дарслик ёки китобни тополмагани, кутубхонага боролмаётганида бўлади. Яна бир ҳолат — эр ва хотин ўртасидаги руҳий яқинлик аёлдан кўпроқ масъулиятни талаб қилади. Талаба-келин бу вазифаларнинг бирортасини ҳам тўлақонли бажара олмай қийналиши мумкин. Чунки у ҳатто тунда ҳам хавотир билан ухлайди. Қайнонаси буюрган ишни вақтли туриб бажариш, эрталаб ухлаб қолмаслик хавфи билан тонг оттиради. Руҳий ҳолатидаги чарчоқлар эса унинг ҳомиласига салбий таъсирини ўтказмай қолмайди. Бундай шароитда бола инжик, йиғлоқи, нимжон бўлиб туғилмаслигига ким кафолат беради? Фарзандли бўлганидан кейин муаммолари янада ортади. Уй юмушларидан, дарсларидан ортиб чақалоғига етарли эътибор беролмайди, ҳатто болани хотиржам ўтириб овқатлантиришга вақт ажратолмайди. Натижада чақалоғини она сўтидан бебаҳра қолдириб, сунъий озуқа билан боқишга ўргатади. Қарабсизки, ҳам она меҳридан, ҳам она сўтидан Мосуво бўлган болада касалликка мойиллик юзага келади.

Ёшлар ва катталарнинг оилага бўлган муносабатини ўрганиш мақсадида коллеж ва олий ўқув юртларида тахсил олаётган ёшлар ўртасида ўтказилган тадқиқотларимиз натижаларига кўра, иштирокчилар

Уч-тўртта аёл йиғилган даврада суҳбат ўз-ўзидан келин танлаш мавзусига бурилади. Кейинги йилларда кузатаётган бўлсангиз, ўғил уйлантириш ниятида юрган ота-оналарнинг аксарияти ўқимашли, яъни “дипломли” келинни орзу қилмоқда. Гоҳ у, гоҳ бу университет-институт бўсағасида ўғлига муносиб номзод қидириб юрганларни тез-тез учратаётганимизнинг боиси ҳам шунда. Талаба қизлар эса бири биридан чиройли, бири биридан яхши. Келиннинг шундай бўлса, деб ҳавас қилгулик. Йигит ҳам қизнинг ота-онасига маъқул келса, бу ёғи тўй...

Аммо масаланинг яна бир нозик томони бор: келинлик масъулияти ва вазифалари, унинг қайнота, қайнона, қайн-бўйинлар олдидаги бурчи, таҳсил жараёни, кейинчалик ҳомиладорлик ва фарзанд тарбиясидаги қийинчиликлар талаба-келинларимизнинг елкасига оғир юк бўлиб тушмаётганмикан?

ТАЛАБА-КЕЛИН МАСЪУЛИЯТИ

нинг 4,3 фоизи оила қурган ёшлар бўлиб, аксарияти қизлардир. Уларнинг 7,8 фоизи 17 ёшда, 3,9 фоизи 18 ёшда, 11,5 фоизи 19, 23,1 фоизи 20 ёшда оила қурган. Ойилари талаба ёшларнинг 5,5 фоизи ота-онасининг хоҳиши ва қистови билан, 36,5 фоизи ўз истағига кўра оилавий ҳаётини бошлаган. Ўтказилган мулоқотлардан шу нарса аён бўлдики, уларнинг кўпчилиги оила билан ўқишни бирдек олиб боришда қийналаётгани, фарзанди борлари эса унинг тарбиясига етарли даражада эътибор беролмаётганини, фанлар ва мутахассисликларини тўлиқ ўзлаштиролмай, қийналаётганини таъкидладилар.

Ота-оналар кизини турмушга узатишдан аввал унинг келгуси ҳаёти ҳақида мулоҳаза қилиб кўрсалар, “ойпопукдай талаба кизини келин қиялман”, деб суюнаётган қайноналар эса талаба-келин олишининг ўзига яраша жиддий масъулият ҳам борлигини унутмасалар,

уларга ҳар жиҳатдан суявчилик бўлсалар қанийди.

Ушбу мақолани тайёрлаш жараёнида олий ўқув юртида тахсил олаётган талаба-келинлар билан ҳам суҳбатлашдик. Улар ўқишни эркин давом эттиришларида нафақат ота-оналари, балки, маҳалла-қўй, кўни-қўшнилари ҳам таъсир кучли бўлаётганини таъкидлашдик.

**М. АСАДОВА,
талаба:**

— Коллежни тугатиб, Тиббиёт академиясига ўқишга кирдим. Биринчи босқични таломлаётганимда уйимизга соғина кела бошлади. Уша пайтда буюм оғир касал бўлиб ётганим. “Кўзим очкилигимда неварамнинг тўйини кўриб қолай”, деб ота-онамни шоширдим. Менинг фикрим билан ҳеч ким қизиқмади. Қайнона-қайнотам ваъдаларининг устидан чиқиб, учинчи курсгача тўлов шартномасини тўлашди. Қайнсинглим ҳам институтга

киргач, менинг ўқишим уларга малол кела бошлади ва қайнотам дадангиз ҳам қарашворсин, деб писанда қилгач, уйдагиларим бир йиллик тўлов пулини беришди. Фарзандим туғилгач, ахволим янада оғирлашди. Камқонлигим туфайли ўғлим нимжон туғилди. Харажатлар ортиб кетди. Ўқишдан чиқиб уйга боришга юрагим бетламайди. Қайнонам, касал бола туғдингиз, деб таъна қилиб чарчамайди. Ўқишга борсам, ўқитувчиларим дарсини талаб қилишади. Турмуш ўртоғим мени қўллаб-қувватлаш ўрнига арзимаган нарсалардан айб топиб, жанжал чикара бошлади. Охир-оқибат ўқишдан ҳам, оиладан ҳам совишим ва ажрашишга мажбур бўлдим...

Фарида Пўлатова, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети хотин-қизлар кўмитаси раиси, педагогика фанлари номзоди, доцент:
— Университетимизда таҳ-

Долзарб мавзу

сил олаётган талабаларнинг сал кам етмиш фоизини қизлар ташкил этади. Биринчи курсга ўқишга келган қизларга аввало билимларини мустахкамлашларини, яхши мутахассис бўлгандан кейингина оила қуришлари мақсадга мувофиқ эканини тушунтираемиз. Чунки қиз боланинг мукамал билимга эга бўлиши унинг ўзигагина боғлиқ эмас. Талаба ёшлари мустақил ҳаётга тайёрлаш мақсадида мутахассис олимлар, ФХДЁ бўлими вакиллари иштирокида давра суҳбатлари, жонли мулоқотлар мунтазам ўтказилмоқда. Аммо бу каби тадбирларнинг ўзигина етарли эмас. Негаки, бу борада айниқса, ибратли оилалар тажрибаси, қолаверса, намунали маҳаллаларнинг роли ниҳоятда муҳим деб биламан.

**Одина ОТАЖОНОВА,
психология фанлари номзоди:**

— Камолитдин Беҳзод номидаги Миллий рассомлик ва дизайнерлик институтида ишлаганим боис талаба-келинларни кўп кузатаман. Дарс пайтида кўпчилигининг бутун фикру хаёли уйда бўлади. Чунки ўқиш билан бирга оиласини ҳам ёплаши керак-да. Тўғри, бугун ҳам ўқишни, ҳам оиласини уддасидан чиқиб, барчага ибрат бўлаётган талаба-келинлар ҳам йўқ эмас. Лекин минг афсуски, ҳеч бир ишини кўнгилдагидек амаллай олмаётганлар ҳам учраб турибди. Бундайлар ўқишни бир амаллаб тугатиб олгач, фарзандини энага ёки қайнонасига ташлаб ишга чиқади. Бир хаёли болада, бир хаёли ишда бўлган она ўзига бириктирилган вазифани қай даражада уйдлашгани энди тасаввур қилаверинг.

Ҳар бир инсоннинг маънавий-маърифий дунёқараши, билим даражаси, ахлоқ-одоби энг аввало оила муҳитида шаклланади. Фарзанд тарбиясига масъул ҳисобланган ота-онанинг ҳар томонлама билими, маънавиятли бўлиши келгусида баркамол авлодларнинг дунёга келишида замин ҳозирлайди. Шундай экан, билим олишга интилаётган қизларимиз, келинларимизни қўллаб-қувватлаб, уларга оила даврасида, маҳалла-қўйда эътиборли бўлайлик.

**Нигора РАҲМОНОВА,
“Оила ва жамият” муҳбири.**

ҲИҚМАТ ИЗЛАГАНГА ҲИҚМАТДИР ДУНЁ

Огоҳ бўлингизки, қарим ва ҳурматли, вафодор одамни йўқотиш эр кишига вафодан кўра ҳам оғирроқдир.

Ҳалол-покиза киши доимо хотиржаму тинчликдадир. Бировга хиёнатга ёмонлик қиладиган киши эса ҳалокатга гирифтормидир.

Агар бўҳтон (ёлғон) чи гудурлаганда сен ҳаммадан ҳам кўра кўп зийтовуҷисан, ҳақ гап сўйланса сен гўё зийтмагандай бўласан.

Одамлар орасида энг ярамаси ҳасисидир, энг ялқови эса пасткашидир!

Пора фақат ноҳақлигу золимларга ёрдам берувчидир.

Абул-Қосим Маҳмуд аз-ЗАМАХШАРИЙ

РЕКЛАМА • РЕКЛАМА • РЕКЛАМА • РЕКЛАМА • РЕКЛАМА • РЕКЛАМА

«ЎКТАМХОН-НУР» ўқув маркази

қунидаги ўқув курсларига таклиф этади:

Тикувчилик — 3 ой, бошловчилар — 6 ой.	Элита парда ва чойшаблар тикиш — 1 ой, Элита парда ва чойшаблар тикиш олий курси — 1 ой.
Тўй ва оқшом либослари — 1-2 ой.	Сартарошлик — 2-3 ой (ўғил болалар учун).
Аёллар костюм-шими, плаш-пальто — 1-2 ой.	Каштачилик — 3 ой (машинадада вышивка).
Ҳамшира — 6 ой, 4 ойи ўқиш, 2 ойи амалиёт.	Тўқувчилик — 2-3 ой.
Ҳамшира (тезкор) — 3-4 ой (амалиёти билан).	Инглиз тили — 3 ой.
Тиббий массаж — 2 ой. Нўхталар — 1 ой.	Рус тили — 3 ой.
Торт ва пишириқлар — 2 ой.	Бисер, яъни мунчоқ тикиш — 2 ой.
Пишириқлар олий курси — 1 ой.	Сунъий гул ясаш — 1-2 ой.
Уйғур, Европа таом ва салатлари — 1 ой.	Компьютер сабоқлари — 2 ой.
Аёллар сартарошлиги — 3 ой.	Интернет — 1 ой.
Тўй ва оқшом турмақлари ва макияж — 1 ой.	
Бухгалтерия ҳисоби — 3 ой.	

Барчаси амалиёт билан
Етоқхона мавжуд.

Ўқишни тугатганларга ДИПЛОМ берилади.

МАНЗИЛ: Юнусобод тумани 3-мавзе 1-уй 31-хона.
 МЎЛЖАЛ: Юнусобод дехон бозори орқасида.
 Тел: (8 371) 221-17-95, 221-77-72, 225-97-93 (18⁰⁰ дан 22⁰⁰ гача).
 ФИЛИАЛ МАНЗИЛИ: Ҳалва тумани Фарғона йули кўчаси 4-уй 40-хона, МЎЛЖАЛ: Қўйлик кийим бозори рўпарасида.
 ТЕЛ: (8371) 295-97-82, +99897 785-90-30 (қундузи)

Оила осонлик билан барпо этилмайди. Унинг бунёдга келиши учун қанча вақт, саъй-ҳаракатлар керак бўлмайди дейсиз. Бироқ нечоғлик катта машаққатлар эвазига қурилган оилани бузиш, эр-хотин ва бегуноҳ норасидаларни бир-биридан ажратиб юбориш жуда ҳам осон. Бунда, айниқса, кимнингдир аралашуви, гап-сўзюю игво-бўхтонлари сабаб бўлса янада ачинарли.

Маълумотларга қараганда, 2011 йилда мамлакатимизда оилавий ажримлар сони 22749 тани ташкил этган. Шундан 6338 та ҳолатда ажралишларга учинчи шахслар сабаб бўлганлиги аниқланди. Кўриниб турибдики, ажрашаётган қарийб ҳар учта оиланинг биттасида эр-хотин ўртасига кимнингдир суқилиши, уларнинг ўзаро муносабатларини бузиши ушбу муаммони келтириб чиқармоқда. Ҳўш, бунинг негизлари нималарга бориб тақалади?

...Мунира эсли-хушли қиз бўлиб вояга етди. Совчилар эшик қоқиб кела бошлаганида ота-онаси кувейликка даъвогарлар орасидан Зокирни танлашди. Аввалига гўёки ҳаммаси яхши эди. Мунира ўзининг саришталлиги, ширин сўзлиги билан эри ва қайнота-қайнонасини кўнглини топгандек бўлди. Аммо...

Ҳар бир оилада ҳам айрим муаммолар учраши табиий. Бироқ, ўртадаги меҳр-муҳаббат ва ўзаро ишонч бу каби ечим излаётган масалаларнинг биргаликда ҳал қилинишига сабаб бўлади. Бунда албатта оила бошлиғи бўлмиш эрининг қатъияти, ақл билан иш тутиши, аёлнинг эса андишаллиги муҳим роль ўйнайди. Афсуски, бугунги кунда ўша иқболдан мосуво қолаётган оилалар ҳам кам эмас. Номинилга олинган Мунира эса оиласида эрининг ўрни йўқлиги, уйда қайнонасининг ҳукмронлиги сабаб азият чеқди. У чин дилдан ҳаракат қилса ҳам, қайнопаси Насибанин кўнглини тополмади. У қайнонасини билан чиқишмоғани боис эри ва икки боласи билан ота уйда яшарди. Келинининг ҳеч бир иши унга ёқмас, уни нукул камситар эди. Укаси ва ота-онасининг келинига қилган яхши муомаласидан гаши келиб, уйдагиларга уни ёмонлаб, йўқ жойдан жанжал чиқарди. Бора-бора қайнона ҳам келинини камситиб, турткилай бошлади. Уларга жавобан Мунира миқ этмай, эридан паноҳ кутарди. Турмуш ўртоғи эса... Шу алфозда ордан уч-тўрт йил ўтди. Мунира қиз фарзанд кўрди.

Бир куни қайнонаси ўзининг туғилган кунини нишонлаш баҳонасида Мунирага онасини ҳам тақдир қилишини буюрди. Ўша куни базм бошлангандан то тугагунга қадар уйдагиларнинг ҳеч-раси очилмади. Меҳмонлар тарқаган, қайнопаси келинини ёнига чақириб, онаси совға қилган рўмол ва газламанни унга қарата улқотирди. "Буни олинг, онангизга қайтариб беринг. Менинг онам шу алмасиқдан қолган латталарнинг тенги бўлдимми?" деди. Гапга бурчақда аралашиб ўтирган қайнона ҳам аралашди. Бир-

ТАРОЗИ ПОСАНГИСИ ёхуд яна қайнона-келин муносабатлари хусусида

галашиб келинини роса хўрлашди. Ўша куни Мунира Насибага биринчи марта гап қайтарди, натижада жанжал чиқди. Келинининг исёни нафақат қайнопага, балки қайнонага ҳам ёқмади. Охири-оқибат иккиси бир бўлиб келинини уйдан қувиб чиқаришди. Бунга қарши на Зокир, на қайнонаси ҳеч нима қилишолмади. Мунира норасида қизини бағрига босганча ота уйига қайтди. Воқеадан хабар топган она бечора тезда келасолиб қудасидан узор сўради. Ўртага маҳалла оқсоқоли, маслаҳатчи аралашди, лекин фойдаси бўлмади. Еру осмонни ларзага солиб яна бир оила ажрашди. Тирик етимлар сафи яна биттага орди...

Мутахассисларнинг фикрича, ҳаёти нотинч бўлган, фикри тор инсонлар ўзгалардан, уларнинг оиласидан камчилик излаб, айбу нуқсонларини бўрттириб кўрсатишга ҳаракат қилади. Юқоридаги воқеадан кўриниб турибдики, қайнопанинг мурасасизлиги, оиладаги эркакларнинг қатъиятсизлиги сабаб ёш оила бузилди.

...Зулфияни яхши ниятлар билан ўзга

хонадонга узатишди. Тўйдан кейинги икки йил унинг ҳақиқий бахтли дамлари бўлди. Қайнона-қайнонасини уни еру кўкка ишонмас, қудалар ҳам ҳурмат-иззатда эди. Зулфиянинг ота-онаси ҳар гал чет эл сафарига боришса, қизига қўшиб қувёв ва қудаларига ҳам совға-салом билан қайтишар, зиёфат уюштиришса давранинги тўри уларники эди.

Бунинг барчаси қуда бўлмишининг иши орқага кетиб, катта инқирозга учрагунича давом этди. Келин томон гарчи ҳали ҳам қудаларни ҳурмат қилишса-да, энди қўша-қўша совғаларининг, ҳар доим бўладиган зиёфатларнинг кети узилганди. Табиийки, бу қайнонага ёқмади. Зулфияни ўтирса ўпоқ, турса сўпоқ, деб ўзи етмаганидек, ота-онаси, укаларидан ҳам айб қидирадиган бўлди. Ҳатто келинининг саломига ҳам жавоб бермай қўйди. Қайнонаси қуда томоннинг ўғлига уй олиб бермаганидан ҳам норози эди. Ҳар куни келинига шуни таъна қилиб, кўз очиргани қўймасди. Бу хонадонда Зулфияни фақатгина эрининг яхши муомаласи ушлаб турарди ҳолос. Аммо бу ҳам узоққа бормади.

Бир куни эри онасининг олдида ҳомуш тортиб чиқди ва хотинига "Уч-тўрт кун ота уйингга олиб бориб кўман, кейин ўзим сени оқеламам", деди.

Зулфия бу уйга энди қайтиб келмаслигини ўша кунийёқ сезганди. У эрига юзланиб, "Авал айбимни айтинг, кейин розиман", деди. Ундан садо чиқмагач, боласини кўтариб индамай унга эргашди. Ўша кундан сўнг Зулфия эрига бир неча марта кўнғироқ қилди. Бир гал "Сени десам онам мени оқ қилармиш", деганидан сўнг ундан умидини узди. Етти ой ўтгач, суд қарори чиқди. Бундан фақатгина қайнонаси шодланди, ҳолос.

Онани улғайтириб, улар фарзандининг бахти учун жон фидо қилишга ҳам тайёр. Аммо оналар ҳам ҳар хил бўларкан. Айрим оналар борки, бир оиланинги орзу-умиди, оқ ювиб, оқ тараб ўстирган фарзандининг бахтига ўткинчи молдавлатни деб зомин бўлишмоқда. Уларнинг ўз неварасини тирик етим қилиб,

Бахт остонаси

бошқалар эшигига қаратиб қўйганини қандай оқлаш мумкин? Наҳотки оналар хотини ва ўз зурриёдини севган ўғлини меҳру муҳаббатни туфайли оқ қилишгача борса!

— Кўпчилик ажримларга нафақат қайнона-қайноталар, балки қайнопа, қайнсингил, ҳатто қўшнилари ҳам сабаб бўлмоқда, — дейди **Олмазор туманидаги Университет маҳалла фуқаролар йиғини раиси Малика Бобоқуллова**. — Бегоналарнинг ноўрин аралашуви туфайли ажралиш ёқасига келиб қолаётган оилаларни яраштириш, томонларни муросага келтириш учун маҳалламиздаги кўпни кўрган отахон ва онахонлар ёрдамига сўянамиз, ёш келин-куёвларга тўғри йўл кўрсатишга ҳаракат қиламиз. Шу боис ҳам ўтган йилда маҳалламизда бирорта ҳам ажрим рўй бермади.

Ўзбек оилаларида келин тутиш масъулияти асосан қайноналар зиммасига юкланади. Шу сабабли ҳар бир хонадон аъзоси келин билан муомала қилишда унинг фикрига таянади. Агарда қайнона низога имкон яратса борми, келинининг турмуши ва оиласига қайнопа-қайнсингил, ака-ука, ҳатто етти ёт бегоналар ҳам аралашиб кетаверади. Бу эса ёшларнинг ажралишига сабабчи бўлади.

Лутфилла Турсунов, психолог:
— Агар оналар ўғлининг оиласида тинчлик, тотувлик бўлсин, дейишса, имкон даражасида келинининг айбини яшириб, ҳашилигини ошириб кўрсатиши керак. Ўғли билан келини келишолмай қолган тақдирда эса ақлли қайнона ҳамма вақт келини томонда бўлади ва ёлғиз қолганда унга панд-насихат қилиб, ўғлининг феъл-атвори ҳақида тушунди беради. Ассосийси, оилада учинчи шахснинг аралашуви йўл қўймайлик учун эр-хотин ўртасида севагидан ташқари, ишонч бўлиши шарт. Шундагина оила мустаҳкамлиги таъминланади.

Никоҳ расмийлаштирилиб, мустақил бир оила пойдевори қўйилдики, демак, у ҳам энди алоҳида митти кўрган. Унинг ҳам ўзига яраша сир-асрори, қонуниятлари бўлади. Ташқи кулларнинг асоси аралашуви эса оилага нотинчликдан бошқа нарса келтирмайди. Халқимизда онагани бир елканга кўтарсанг, хотининг иккинчи елканга кўтар, деган нақл бор. Шундай экан, оиланинги мустаҳкам таянчи бўлиш эркак унинг муқаддаслигини англаган ҳолда онаси ва хотини ўртасидаги мувозанатни тўғри тутади, четдан келган таъсирларга муносиб жавоб берса, бу кўрсан ҳеч қачон пароканда бўлмайди.

Гулноза БОБОЕВА,
"Оила ва жамият" муҳбири.

КУМУШ ҚАЙДА, ОТАБЕК ҚАЙДА?

эга эканлигини озгина бўлсада ҳис этдик, англадик. Баҳоли қудрат кадрига етдик. Айримлар эса...

Йўқ, ҳар ким тақдирига битилган ёзуқдан қочиб кетолмайди. Эҳ-е, севгини, ишқни кўнгли эрмаги деб топганлар бугун хору зор бўлганга неча бор ўзим гувоҳман. Лекин уни юрагига туғ каби қадаганлар, шурқри, эъзоз топиб юрибди. Шоир айтгани каби "Бизлар ҳам севганмиз" дея мағрур яшаётир улар. Бироқ...

Яқинда умр йўлдошим бизларни пойтахтни айлантиргани олиб борди. Ўзим тахсил олган Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Мустақиллик майдони, Анжуманлар саройи, Маърифат маркази, Амир Темури майдони ҳайрату ҳаяжон билан томоша қилдик. Шом тушаётган ма-

ҳал бир дунё таассуротлар билан қайтаётсак, нуфузли олий ўқув юрти ёнгинасидаги майдондаги кўнғилсиз манзарани кўриб, ёқамни ушладим. Тасвирлашга сўз ожизлик қилади: ўриндиқларда бир-бирларини ялаб-юлкаб ўтирган ёшларни ким деб аташ мумкин? Ҳўжайиним уялгандан болаларни бир четга тортиди, мен юзмин тескари бурганча ёмон бир нарсадан жирканган каби тез-тез юриб ўтиб кетдим.

Ана шу ноҳуш ҳолат ҳали менга тинчлик бермаяпти. Ҳўш, бу йигит-қизлар кимнинг фарзанди, қаерда ўқийди, ишлайди? Албатта, ҳар кимнинг ўз фуқаролик бурчи, масъулияти бор. Майли, уларнинг шахси, кимлиги бизга қоронғу, лекин ота-онаси, оиласидагиларчи? Наҳот, ярим тунгача кўча-қўйда дуч келган билан ҳеч бир

оқила, инсофли қиз тополмаётганидан нолийди...

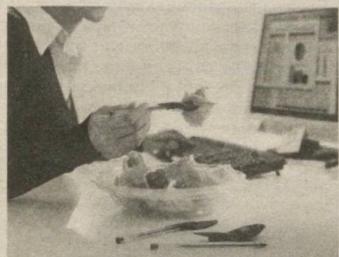
Мен эса барибир тушкунликка тушмайман-да, ён-атрофимга разам соламан. Ўғли-қизларини майдонлару бог-роғларда айланттириб, шўх-шодон кезиб юрган бахтли оилаларни кўриб...ҳалиги кўнғилни хира қилганига воқеаларни нутишга ҳаракат қиламан. Юрагимга сомон туйғуллар оқиб киради. Ҳаётни, тирикликни сева бошлайман. Келин, азизлар, эзгу ният қилайлик, муқаддас Қаъбага тенглаштирилган пок қалбимиз ва илоҳий туйғу саналган муҳаббатимиз ҳеч қачон ўлмасин. Отабегу Кумушлар китоблардан сизу бизнинг юрагимизга кўчиб ўтаверсин!

Гуллола ҲУШВАҚТОВА,
Яккабоғ туманидаги
62-ўрта умумтаълим
мактаби бошланғич синф
ўқитувчиси.

РУЧКАДА ОВҚАТ ЕГАНМИСИЗ?..

Бугун дунёнинг барча шаҳарларида "Фаст фуд", яъни "Бир зумда" усулидаги емакхоналар кўпайиб қолган. Жумладан, юртимиз шаҳарларида ҳам. Шунга кўра, вақтни тежаш мақсадида аксарият одамлар тез овқатланишади. Негаки, бугун одамлар кундалик ташвишларни тезроқ енгиш учун ниҳоятда шошилиб юрадilar. Аммо бу ҳолат овқатланишда дахлсиз бўлиши керак.

Йўқса, меъерий озиқланмаслик йиғилиб-йиғилиб, ошқозон ёки асаб билан боғлиқ бирор касалликни келтириб чиқариши мумкин.

Бундай ҳолатдан ўзини ҳимоя қилишни, қолаверса, янада вақтдан ютишни ўйлаганлар эса бошқача йўл тутадилар. Масалан, тушлик таомини уйда пишириб, ишхонасига олиб келишади ва иш ўрнидан жилмасдан истеъмол қилишади. Бунинг учун бир марталик қулай, ихчам елим идишлар ҳам бисёр.

Шундай бўлса-да, одамлар янада кўпроқ тежамкорликни ўйлашади. Бунинг ечимини кўп вазифали буюмлардан топиш мумкин экан. Американинг ушбу фирмага таянган "Фрэд ва дўстлар" (Fred & Friends) компанияси ручканинг қоққоғи ўрнига кийгизилган елим қоққоғи ва санчки ишлаб чиқаришни йўлга қўйишди. Ажойиб! Овқатланиб бўлгач, уларни яхшилаб ювиб, ихчамгина кўтисига жойлаб кетаверасиз. Энди қоққоғи ва санчки сумкангизда ортиқча жой банд қилмайди. Ҳадемай бу каби қулай ошхона буюмлари бозорларда кўпайиб қолса ажабмас.

Дарвоқе, "Фрэд ва дўстлар" компанияси антика, гайриоддий ва жуда кўп қулайликларга эга буюмлар устида ишловчи ташкилот сифатида дунёга машҳурдир.

ГУЛСОАТ

Соатлар тарихидан кўплаб маълумотларни биласиз. Шундай бўлса-да, бу каби буюмларнинг янгича, оригинал турлари ҳамиша сизу бизни хайратга солиб бораверади. Шу каби соатлардан бири вақтинчалик бўлса-да, машҳур табиатшунос Карл Линнейга тегишли бўлган. Нега вақтинчалик? Чунки, бу соат гулларнинг парвариши, аниқроғи, ривожланиши билан бошқарилган. Карл Линней гултуваклардан соат вазифасида фойдаланган.

Гулларнинг шундай турлари бўлганки, улар қатъий маълум бир вақтда очилган ва юмилган. Бу гуллар тувакларга вақт сарҳисобига кўра, шу қадар тартиб билан экилган ва туваклар шу қадар тартиб билан қўйилганки, гулларнинг очилиши ва юмилишига қараб кунни, соатни, ҳатто дақиқаларни ҳам аниқ айтиб бериш мумкин бўлган. Ботаник олим гулбоғига ташриф буюрган меҳмонларга вақтни соатларсиз аниқ айтиб бериб, уларни лол қолдирган.

Наргиза СИДДИҚОВА
тайёрлади.

ХАТОЛИК МЕНДАН ЎТДИ

Ўша кунни кечаси билан йўталиб чиққан боламини ҳеч кимга айтмай, оилавий поликлиникага олиб кетаётганимда оиламга, уйимга қайтиб келмаслигим етти ухлаб тушимга ҳам кирмаганди. Дўхтирга учрашдим, у дори ёзиб берди. Шифохонадан чиқиб, боламини кўтариб отамникига бордим. Онам яқин қариндошининг тўйига кетган экан. Кутиб ўтирдим. Кеч бўлиб қолди. Уйимдагилар ҳавотирланиб, излашга тушибди. Қўшнимиз мени поликлиникада кўрганини айтибди. Турмуш ўртоғим Азиз шом қоронғусида бизникига жаҳл билан кириб келди. Отам унга овозини бандлаб, "Боланг касал бўлса, қарамайсанми, қанақа эркаксан?" — деди. Азиз ҳам пастроқ тушмай, "Мен эркак бўлмасам, қизингизнинг жавобини бердим", деб чиқиб кетди. Мен эса ўз ёғимга ўзим қоврилиб қолавердим. Отам ҳам жаҳлидан тушмади. Қудаларининг кечиримини қабул қилмади. Унақа кўёвими йўқ, деб оёқ тираб олди.

Охири қонуний ажрашдик. Азиз қайта уйланди. Арзимаган хатолик қизимизни тирик етим қилди. Мана, шунга ҳам ўн йил бўлди. Ота-онам дунёдан ўтиб кетишди. Қизимни эгасига топширсам, кейинги тақдирим, келгуси ҳаётим қандай кечишини ўйлаб, тунлари уйқум қочади. Ёлғизликдан кўрқаман. **Ёшим 31 да.** Маълумотим ўрта. Ёшимга мос, зарарли одатлардан ҳоли, уй-жойли, диёнатли инсон учраса, турмушга чиқмоқчиман.

НОДИРА,
Хоразм вилояти.

ТУҒИШГАН СИНГЛИМДАЙ ЭДИ

Мухбирлар хонасига кириб келган икки аёл ўзларини бизлар опа-сингилми, деб таништиришди. Ёши каттароғи шундай гап бошлади:

— Инсоннинг умри қисқа бўлса, наилож экансиз, укам келинимиз раҳматликни даволатиш учун бормаган жойи, кўрсатмаган дўхтиру табиби қолмади. Дунёга шундай аёл бир келди-кетди-да. Барчага бирдай меҳрибон эди. Туғиш-

ган синглимдай тўй-маъракада жонимга оро кириб, ёнимда тургучим, худойим кўнглини силаи раҳм билан сийлаган банд эди. Тўрт фарзандни оқ ювиб, оқ тараб воёга етказиб, энди хузур кўрадиган чоққа етганди. Иккисининг тўйини кўриб, уйли-жойли қилганди. Бир қиз, бир ўғлининг тўйини кўриш насиб этмади раҳматликка...

Кўзида ёш қалқиб гапирётган аёлнинг бу гапларини эшитгач, ифбатли келинининг ўрнини, уй-жойини эплай-

диган, яқинларига меҳрибонлик кўрсатишга арзигулик номзодни излай бошладик.

— Келинингизнинг маълумоти олиймиди?

— Ҳа, шифокор, стоматолог эди.

— Укангизники-чи? Уларнинг ёши нечада?

— Рустамжоннинг маълумоти олий, нуфузли ташкилотда хизмат қилади. Ёши 49 да. Тошкентлик. Мана, ҳужжатларини тахт қилиб олиб келганмиз.

— Тавсия қилаётган инсонларнинг ички дунёсини билмаймиз, атрофчиқа суриштиришга имкониятимиз чекланган. Шунинг учун оила кўрмоқчи бўлганларга умр савдоси, бахтли бўлишлари учун тегишли маслаҳат ва телефон ра-

қами берамиз; холос.

— Укамиз қайта тенгини топиши учун биз опа-сингиллар ҳам бўлажак келинини, яқинларини сўраб-суриштираемиз. Бу томондан хотиржам бўлинг.

— Шу номзоднинг маълумотлари укангизга муносибдай, танишиб кўрсинчи!

Тавсия этган аёлнинг суратда маъноли қараб туриши ёқди шекилли, «Илоҳим, юлдузи юлдузига тўғри келсин-да», — дея кетишга чоғланган опа-сингилни кузатиб қолдик.

ҚАЙТА ЯРАШДИК

Ҳаёт тасодифларга тўла экан. Гоҳида кўрган-кечирганларим ҳақида ўйлаб, тушимми, ўнгимми дейман. Турмуш ўртоғим Исмаатнинг айби йўқ бўлса-да, қайноамнинг инжиқликлари туфайли қонуний ажрашиб кетгандик. Йиллар ўтиб, дугонаминг маслаҳати билан "Оила ва жамият" газетасига муурожаат қилгандим, 2-3 та эркак билан телефон орқали гаплашиб, кўнглим чопмай, учрашмаган ҳам эдим. Бир кун яна тахририятга келдим. Не кўз билан кўрайки, навбат кутиб турганлар орасида собиқ эримни учратиб қолдим. У қизимиз ҳақида сўрай бошлади. Унинг тахририятга биринчи марта келиши эканлигини қўлида ушлаб турган ҳужжатлари айтиб турарди. Анчагина ўзини олдириб қўйибди. Айтишчи, ишдан бўлиб, касал онасининг парвариши билан шуғулланаётган экан. Гап орасида онасининг пушаймон эканини айтиб ўтди. Исмаат тахририят ходимларига учрашмади, биргаликда тўғри собиқ қайноамнинг олдига бордик. Уларнинг кўз ёшларини кўриб, пушаймонликларини қулоғим билан эшитиб, қатъий қарорга келдим. Қизимизни тирик етим қилдик. Қайта ярашдик. Ҳозир бахтли яшаймиз. Омадли, қувончли тасодиф учун сизларга ташаккур. Ҳамма охири билан суюнтираемиз.

БУВСАРА,
Тошкент вилояти.

ТАХРИРИЯТДАН:

«Бахтли бўлинг» рункига хат йўллаётган ёки бевосита муурожаат қилаётган фуқаролар паспорт нуسخаси ва яшаш жойидан (маҳалла кўмитасидан) маълумотнома тақдим этишлари шарт. Шунингдек, ажрашганлар бўлса, суд қарорининг нуسخасини топширишлари талаб этилади.

МУРОЖААТ УЧУН ТЕЛЕФОН: 234-25-46

ГИЛОС

Гилос меваси ўта хушхўр, тотимли неъмат бўлиши билан бирга, халқ табибатида кўриш қобилияти пайсаида, ичбуруғ, гижжа, геморройдан қон кетганда, ревматизм, камқонлик, қалқонсимон без касаллигини даволашда қўлланилган. Гилос таркибида Р — фалол моддаси бўлганлиги учун у хафақон хасталигини даволоччи восита сифатида тавсия этилади.

Гилос гулидаги салицил кислотаси учун бод касаллигида шифо саналади. Шунингдек, замонавий тиб-анемия) истеъмол қилишда салмоқли микдорда килувчи асосий омилдан ташқари, гилос ўт ҳайдовчи, то-хусусиятга эга. таркибида боис ундан лигига

қизил узум виноси қуйиб, қуёш нурида 2 кун давомида идишни оғзи ёпилган ҳолда тиндирилади. Мевалар сақланган ҳолда сузгичдан ўтказилади. Кунига 3 маҳал 50 гр дан ичилади.

Гижжа, геморройдан қон кетганда: 25 гр гилос ярим литр сувда қайнатиб, дамланади. Тайёрланган дамлама ҳар кун тушиқдан олдин ичилади. Муолажа 20 кун давом этади.

Мухайё АБДУЖАБОРОВА,
доришунос.

Табиат — дорихона

ҲОЙДАЛИ МАСЛАҲАТ

• Овқат тезроқ ҳазм бўлишини ва вазингизни меъериди сақлашни хоҳласангиз, тановул қилишдан олдин 3-4 та зайтун донасидан истеъмол қилинг.

• Кора зайтун таркибида бошқаларига нисбатан ёққўпроқ бўлади.

• Ёрқин рангдаги, ҳиди ўткир бўлмаган гулдастлар асосан беморларга атаб олинади.

• Тайёрлаётган тортингизнинг ичи ҳам, сирти ҳам бир хил пишишини истасангиз, уни духовка совуқлигида солинг.

• Гиламдаги шам доғларини кетказиш учун намланган доқа ёки сочик доғ устига қўйилади, сўнг унинг устидан қизиб турган дазмол босилади.

• Туртидан тозаланган картошкани совуқ сувга чайиб, қуригандан сўнг қизиб турган ёғда қовурсангиз, у қарсилмама бўлиб пишади.

• Оч рангдаги пардалар хонани кенг, тўқ рангдаги пардалар эса хонани аксинча тор қилиб кўрсатади.

Гулноза БОБОЕВА тайёрлади.

МЕҲМОН УЛУҒМИ, ЁКИ МЕЗБОН?

Дастурхони тўрт фаслда ҳам тўкин бўлган халқимиз. «Меҳмон отангдек (баъзи олимлар «отангдан» дегани тўғрилигини таъкидлашади) улуг», деган машҳур ибора ҳам балки азалий қадриятларимиздан келиб чиққандир. Бошқа халқларни билмадимиз, лекин биз ўзимизнинг меҳмондорчилигимиз билан фахрланамиз. Бу айна ҳақиқат. Лекин...

Ҳақли саволлар туғилади: хўш, меҳмонлик ва меҳмонликнинг ҳам одоби, меъёр-чегараси борми ўзи? Бўлса уларга қандай тартибда амал қилиш керак? Гап-гаштак, туғилган кун, тўй-ҳашамлар баҳонасида тобора авж олиб, кучайиб бораётган меҳмондорчиликларга нима дейсиз?

Ҳеч эшитганмисиз, уйимизга меҳмон келадиган ёки меҳмонга борадиган бўлсак, мен боламни бирор спорт ёки фан тўғрарига олиб боришим керак ёки мактабдаги ота-оналар мажлисида қатнашмасам бўлмайди қабилидаги гапларни. Аксинча, агар шундай қувончли хабар келган лаҳзадан бошлаб, бошқа кундалик юмушларни-ку қўяверинг, айнан фарзандларимизга тааллуқли ташвишлардан ҳам бир йўла воз кечиб юбормиз. Хафа бўлмайлиги, бу энди бизнинг ўзимизга хослигимиз эмас, балки нуқсонимиздир. Фарзанд камолини ўйлаш, унинг келажаги ҳақида қайғуриш ана шундай кичик муаммоларни ҳал қилишдан бошланмайди!

Меҳмондорчилик ёки ҳар қандай қувончли кунлар бўладими, аслида қачонки ҳар қандай инсоннинг кўнгли хотиржам, уйда тинчлик ҳукмрон бўлсагина татийди. Ҳаёт-да бу, баъзан меҳмон куттиш малол келади, балки моддий имкониятимиз эмас, балки руҳий ҳолатимиз кўтармас. Хамма гап бу каби инсоний тўғу-тушунчаларни ажрата билмасликда. Ахир, меҳмон би-

лан меҳмоннинг фарқи бор-ку! Сизни соғиниб келган ҳурматли кишиларни кутиб олиш ўзингизга ҳам хуш ёқади. Аммо...

— Бир қўшни аёлни биламан. Эри кардиолог-шифокор. Тошкентга кўчиб келишганига 6–7 йил бўлиб қолди. Тўрт нафар вояга етиб қолган фарзанди бор, икки ўғил, икки қиз, — дейди Мухаббат деган танишим. — Ишонасизми, уларникида ҳар куни меҳмон. Бирови касалхонага ётгани, ўзини дўхтирга кўрсатгани келган, бошқаси ўқишга киргани. Айримлари ҳатто ўн кунлаб уларникида ётади. Яқинда эшитсам, хотини эри билан уришиб қолиб, қизлари билан кишлоғига кетибди. Сабабини сўрасам, икки хонали торгина уйда ўзлари зўрга яшаб турган шифокорнинг аёли бир гал бемаврид келган меҳмонларга ашиқ очмаган экан, ҳамкишлоқлари дўхтир ҳам одамгарчиликдан чиқибди, дея гап тарқатишибди. Маломакта чидолмаган эр хотинини сўкибди...

Хўш, энди айтинг, бу қайси меҳмонлик одобига тўғри келади? Ўша шифокор бошқаларга яхшилик қиламан, деб

хотини ва болаларини қийин аҳволга солиб қўймадимиз, меҳмонлар нима дейди дея андишага бориб, ўз хурмати ва қадрини оёқ ости қилмадимиз? Ҳатто умуман кутилмаган одамларга ҳам ортиқча мурувват кўрсатишда қандай мантқ бор?

Баъзида меҳмон келаётганини эшитиб, бозорма-бозор юрамиз. Маблигимиз етмаса, танишлардан қарз қагарамиз. Энг қизиги, кечагина фарзандимизнинг тўғрарига топилмаган вақт ёки маблағ ўткнчи меҳмондорчилик учун топилади. Шундай қилмасак, уят бўлади, деб ўйлаймиз. Эртага боламиз «Мен билан шугулланишга сизларнинг вақтларингиз бўлмаган», деб таъна қилиши етти ухлаб тушимизга ҳам қирмайди. Аксар ҳолларда биз икки асосий жиҳат яъни меъёр ва меҳмонлар имкониятини унутиб қўяпмиз. Ахир, ҳар қандай дастурхон (уйдами, кафедами, барибир эмасми?) ўз-ўзидан тўкин бўлиб қолмайди-ку! Меҳмонларни кузатгач, роботга айланган меҳмон бечора (кўпинча бу аёлларга юкланади) ярим тунга қадар тиним билмайди. Бунга кетадиган асаб, вақт ва куч-қувватни ҳеч қандай ҳисоблагич ўлчаб олмайд.

Тўғри, худонинг берган кунинда минг хил қувонч-ташвишларга рўбару келамиз, то сўнгги манзилга кузатилганича қанчадан қанча тўй-маърака, зиёфату машваратларга гувоҳ бўлади. Кексаларимиз дуога қўл очганларидан «Илоё, ҳар кимнинг тоғини тўйларга, яхши кунларига буюрсин», деб ният қилади. Лекин, бу дунёда Яратган томонидан бизларга ато этилган ҳаётда сизу бизнинг келажагимизни, тақдир-азьомалигимизни белгилаб бергучи шундай амаллар ҳам борки, ҳар қандай бойликлардан-да қадрлироқ бўлган вақтимизни ана шундай фойдали ишларга сарфласак, ўзимизни бахтли деб ҳисобласак арзийди.

Барно СУЛТОНОВА.

Ҳаётимиз мавзу

СПОРТ... СПОРТ... СПОРТ...

«НАСАФ» 1-ЎРИНДА

Олий лиганинг 7-туридан ўрин олган «Насаф» ва «Кизилқум» жамоалари ўртасидаги учрашувда меҳмонлар ғалаба қозонишди ва турнир жадвалида яна етакчилиكنи ўз қўлларига олдилар.

Ўйиндаги ҳисоб 16-дақиқада Иван Бошкович томонидан очилди. Бурчқандан узатилган тўпни ҳужумчи боши билан дарвозага аниқ йўллади.

Иккинчи гол эса Геворкяннинг ҳисобига ёзилди. У ўзининг аниқ зарбаси эвазига ҳисобни 2:0 га етказди.

Шу тариқа, «Насаф» ўз очколари сонини 14 тага етказиб, яқин таъкибчиси «Пахтакор»дан 2 очкога илгариллаб кетди.

КУЧЛИЛАР ҒАЛАБА ҚОЗОНМОҚДА

Хоккей бўйича Майамида бўлиб ўтаётган жаҳон чемпионати қизгин тус олди.

Ўн олти мамлакат терма жамоаси иштирок этаётган мусобақада ҳар доимгидек кучли жамоалар пешқадамлик қилишмоқда.

А гуруҳида Канада ва Швейцария хоккейчилари олданда бораётган бўлса, Б гуруҳида Швеция ва Россия терма жамоаси бошқалардан устунлигини намойиш этмоқда.

ХИДДИНК

1 МИЛЛИОН ОЛАДИ

«Анжи» клуби Россия чемпионати-нинг 43-турида «Рубин» устидан ғалаба қозонди ва келгуси мавсумда Европа лигасида иштирок этиш ҳуқуқини қафолатлаб қўйди.

Шу тариқа жамоани еврокубокларга олиб чиққан бош мураббий Гус Хиддинк бир миллион евро миқдорига мукофот пули оладиган бўлди. Агарда маҳачқалъаликлар Чемпионлар лигаси ғолиблигини қўлга киритса, мураббий қўшимча яна бир миллион еврога эга бўлади.

Голландиялик мураббий янги шартнома борасида 31 майгача бир қарорга келиши лозим. У мавсум бошида «Анжи» билан «0,5+1» кўринишида шартнома имзолаган эди.

Интернет манбалари асосида
Илҳом ЖУМАНОВ тайёрлади.

«Болалар ва оилаларни қўллаб-қувватлаш» ассоциацияси ассоциациянинг Фарғона вилоят бўлими раиси

Гавҳархон НОСИРОВнинг вафот этганлиги муносабати билан марҳуманинг оила аъзоларига чуқур таъзия билдиради.

ДУНЁ АҲЛИНИ
ЎЙЛАНТИРАЁТГАН ЖИНОЯТ

Савол-жавоб

Одам савдосининг асосий кўринишлари ва уларни келтириб чиқарувчи асосий сабаблар ҳақида маълумот берсангиз.

Ж. Тўраева.

Одам савдоси ўзгаларни истак ва хоҳишларига зид равишда эксплуатация қилиш, яъни бошқа шахсни мажбурий меҳнат, шахвоний ёки фойдаланишнинг бошқа турларига ёллашдан иборатдир. Одам савдоси билан шугулланиш, яъни одамни олиш-сотиш ёхуд ундан мажбуран фойдаланиш мақсадида алдаш, қўрқитиш ва бошқа гайриқонуний йўللар билан ёллаш, ташиш, топшириш, яшириш ёки қабул қилиш каби жиноятларни ўз ичига олади.

Фуқароларни эксплуатация қилиш учун ёллашнинг бошқача мақсадлари деганда, шахсни мажбурий меҳнатга ёллаш, турли жиноятларни содир этиш учун тайёрлаш ёхуд шунга ўхшаш хатти-ҳаракатларни амалга ошириш тушунилади. Бу турдаги жиноятлар одамларни ёллаш, ташиш, топшириш, яшириш ёки қабул қилиш усуллари орқали содир этилади.

Мазкур жиноят содир этилишининг асосий тури шахсни алдов усули билан ёллаш эканлиги тадқиқотлар жараёнида аниқланган. Жабранувчиларнинг ишонувчанлиги, айниқса, аёллар ва вояга етмаганларнинг алдов таъсирига тезда тушиб қолишлари, носоғлом муҳитда ўсаётган қизларнинг фоҳишалikka ва енгил-елпи ҳаёт кечиришга қизиқишларининг ортиши, катта даромад топишга бўлган қизиқишнинг ортиши каби турли сабаблар ушбу мудхш жиноят турларининг ортиб боришига бевосита таъсир кўрсатмоқда.

Одам савдосига қарши кураш ва бу жиноятнинг олдини олиш бўйича мамлакатимизда қонун қабул қилинган, бу борада қатор амалий чора-тадбирлар кўриляпти.

Саволга Жиззах вилояти Дўстлик туман ФХДё бўлими мудири
Шаҳзода МУЛЛАБОЕВА жавоб берди.

ИЖРАЧИ
МАЖБУРИЯТИ

Яқинда ижарага ўй олган эдим. Мен сафарда бўлганим учун бу жойни аёлим кўриб келибди. Кўчиб ўтишдан аввал тозалаш учун борсак, ҳаммаёғи ўпирилиб ётган экан. Нима, мен энди бу ерни таъмирлашга мажбурманми?

Т. Саматов,
Навий ш. Шаҳри.

Ижарага берилган уй-жойни жорий таъмирлаш, агар шартномада бошқача тартиб белгиланган бўлмаса, ижарага олувчининг зиммасидадир. Капитал таъмирлаш эса шартномада кўрсатилмаган бўлса, хонадон эгасининг зиммасида. Вақтинча яшаб турган уйни қайта жиҳозлашга, агар бу ҳаракат уй-жойдан фойдаланиш шарт-шароитларини жиддий равишда ўзгартирса, ижарага олувчининг розилигисиз йўл қўйилмайди.

Саволга Кармана туман ДНИ
нотариуси Шоира ГУЛИМОВА
жавоб берди.

Муассислар: Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси, «Болалар ва оилаларни қўллаб-қувватлаш» ассоциацияси (Болалар жамғармаси) ва «Соғлом авлод учун» халқаро хайрия жамғармаси

Тахририятга келган қўлёзмалар муаллифларга қайтарилмайди. Реклама материаллари мазмунини учун тахририят жавобгар эмас.

«Шарк» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41-уй. Босишга топшириш вақти — 15:00. Босишга топширилди — 15:00

ISSN 2010-7609

Бosh муҳаррир:
Норқобил ЖАЛИЛОВ

Навбатчи муҳаррир — Санжар РУСТАМОВ
Саҳифаловчи — Оқил РАҲМОНОВ
Мусаҳҳилхлар — Саидғани САЙДАЛИМОВ,
Гулноза БОБОЕВА

МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент — 100000. Амир Темур кўчаси
1-тор кўча, 2-уй. Мўлжал: Олой бозори ёнида

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида
0169-рақам билан 11.01.07 да рўйхатга
олинган. Буюртма Г — 528. Формати А-3,
ҳажми 2 табоқ. Адади — 10255. Баҳоси кели-
шилган нарҳда.

ОБУНА ИНДЕКСИ — 176

Қабулхона: (тел/факс) 233-28-20
Котибият: 234-76-08
Мухбирлар: 233-04-50
«Оила» бўлими: 234-25-46

E-mail: oilavajamiyat@sarkor.uz

Web-site: oilavajamiyat.uz

1 2 3 4 5